



ΤΑΞΗ: Γ΄ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ: ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΜΑΘΗΜΑ: ΛΑΤΙΝΙΚΑ – ΕΠΙΠΕΔΟ Α

Ημερομηνία: Πέμπτη 4 Ιανουαρίου 2018
Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Α1.

Ο Καίσαρας εξαιτίας της έλλειψης δημητριακών εγκαθιστά τις λεγεώνες (του) σε πολλά χειμερινά στρατόπεδα. Διατάζει τέσσερις από αυτές να ξεχειμωνιάσουν στη χώρα των Νερβίων και διατάζει τρεις να παραμείνουν στη χώρα των Βέλγων. Δίνει εντολή σ' όλους τους διοικητές των λεγεώνων να μεταφέρουν σιτάρι στο στρατόπεδό (τους).

Κάθε φορά που η χώρα τους κάνει (ή η πολιτεία διεξάγει) πόλεμο, εκλέγονται άρχοντες με εξουσία ζωής και θανάτου. Στις ιππομαχίες συχνά πηδούν από τα άλογά τους και πολεμούν πεζοί: η χρήση της σέλας θεωρείται ντροπή και μαλθακότητα (ή πράγμα αισχρό και μαλθακό). Δεν επιτρέπουν στους εμπόρους να φέρουν κρασί στη χώρα τους (δεν επιτρέπουν να εισάγεται σ' αυτούς (ή στη χώρα τους) κρασί από τους εμπόρους), γιατί, εξαιτίας αυτού του πράγματος, όπως πιστεύουν, οι άντρες γίνονται μαλθακοί και εκθηλώνονται.

Φυλαχτείτε λοιπόν από τον κίνδυνο, προστατέψτε την πατρίδα. Μην έχετε εμπιστοσύνη στις δυνάμεις της πόλης. Να αποβάλετε την αυτοπεποίθηση που είναι υπερβολική σε σας. Μην πιστέψετε πως θα ενδιαφερθεί κανείς για την πατρίδα, αν εσείς οι ίδιοι δεν φροντίσετε για την πατρίδα. Θυμηθείτε ότι κάποτε η πολιτεία βρέθηκε στον έσχατο κίνδυνο!». Κι αμέσως άρχισε ο τρίτος Καρχηδονιακός πόλεμος, στη διάρκεια του οποίου καταστράφηκε η Καρχηδόνα.

[Η μετάφραση ακολουθεί το πρότυπο του Ψηφιακού Εκπαιδευτικού Βοηθήματος].

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2018
Α΄ ΦΑΣΗ

E_3.Λλ3Α(α)

B1α.

civitas:	civitate & civitates/-is
equestribus proeliis:	equestri proelio
equis:	eque
pedibus:	pes
usus:	usui
res turpis:	rerum turpium
opibus:	orum
urbis:	urbem & urbes/-is
vos:	nostri/nostrum
ipsi:	ipsum
neminem:	nemini & nulli rei
discrimine:	discrimina

[Στις συνεκφορές η κάθε λέξη βαθμολογείται με **0,5** μονάδας].

B1β.

Illi propter frumenti inopiam legiones/legionem in hibernis multis conlocant.

[Οι αλλαγές είναι **τρεις (3)** και σε καθεμιά αντιστοιχεί από **μία (1)** μονάδα. Κάποιος μαθητής μπορεί να αφήσει αμετάβλητο τον τύπο legiones, μια και η πρόταση είναι νοηματικά αποδεκτή].

B2.

hiemare:	hiematurae sitis
iubet:	iubetote
remanere:	remanebunt
desiliunt:	desilire
proeliantur:	proeliaturos esse
arbitrantur:	arbitrare
effeminantur:	effeminaveris
cavete:	cautos fore
nolite:	nollemus
confidere:	confisuros esse & confisos esse
deponite:	deposuerint
credideritis:	credidissetis
consulturum esse:	consulam & consulam
sumptum est:	sumeris/-re
deleta est:	deletam esse

[Στις περιπτώσεις που ζητούνται δύο ρηματικοί τύποι ο καθένας βαθμολογείται με **0,5** μονάδας].



Γ1α. propter inopiam: Ο παραπάνω εμπρόθετος προσδιορισμός δηλώνει **το εξωτερικό αναγκαστικό αίτιο**.

[Η δήλωση της σημασίας του εμπρόθετου προσδιορισμού βαθμολογείται με **μία (1)** μονάδα].

Ο παραπάνω εμπρόθετος προσδιορισμός δηλώνεται με ισοδύναμες εκφράσεις ως εξής:

- **de, ex, ab inopiā** (de, ex, ab + αφαιρετική)
- **ob, per inopiam** (ob, per + αιτιατική)
- **inopiā** (απρόθετη αφαιρετική)

[Η κάθε ισοδύναμη έκφραση του εμπρόθετου προσδιορισμού βαθμολογείται με **μία (1)** μονάδα – Αν κάποιος μαθητής έχει γράψει στις τρεις ισοδύναμες εκφράσεις μόνο μία από τις προθέσεις, δεν αφαιρείται καμία μονάδα].

Γ1β. Ex quibus: Ο παραπάνω εμπρόθετος προσδιορισμός δηλώνει **το διαιρεμένο όλο**.

[Η δήλωση της σημασίας του εμπρόθετου προσδιορισμού βαθμολογείται με **μία (1)** μονάδα].

Στη συγκεκριμένη περίπτωση επιλέγεται η χρήση του εμπρόθετου προσδιορισμού, **επειδή ακολουθεί το απόλυτο αριθμητικό quattuor**.

[Η αιτιολόγηση της επιλογής του συγκεκριμένου τρόπου έκφρασης του εμπρόθετου προσδιορισμού βαθμολογείται με **μία (1)** μονάδα].

Ο εμπρόθετος προσδιορισμός του διαιρεμένου όλου μπορεί να αποδοθεί με ισοδύναμο τρόπο με την αντίστοιχη γενική διαιρετική:

Quarum¹

[Ο ισοδύναμος τρόπος έκφρασης του εμπρόθετου προσδιορισμού βαθμολογείται με **μία (1)** μονάδα].

Γ1γ. Vinum a mercatoribus ad se importari non sinunt:

Vinum **mercatores** ad se **importare** non sinunt.

[Οι αλλαγές είναι **δύο (2)** και σε καθεμιά αντιστοιχεί **μία (1)** μονάδα].

Το αντικείμενο του απαρεμφάτου στη νέα σύνταξη είναι το **vinum**.

[Ο προσδιορισμός του αντικειμένου του απαρεμφάτου βαθμολογείται με **μία (1)** μονάδα].

Η περίπτωση κατά την οποία μπορεί να παραλειφθεί ή να μην δηλωθεί το ποιητικό αίτιο είναι **στις στρατιωτικές εντολές**.

[Η περίπτωση κατά την οποία δεν δηλώνεται το ποιητικό αίτιο βαθμολογείται με **μία (1)** μονάδα].

¹ Επιλέγουμε το θηλυκό γένος, γιατί με την αναφορική αντωνυμία quibus αναφερόμαστε στο ουσιαστικό legiones, το οποίο ως προς το γένος είναι θηλυκό.

Γ1δ. *tutamini patriam*:

- **Nolite tutari patriam** (nolite + απαρέμφατο Ενεστώτα)
- **Ne tutati sitis patriam** (ne + Υποτακτική Παρακειμένου)

[Ο κάθε πιθανός τρόπος απαγόρευσης βαθμολογείται με **μία** (1) μονάδα].

Γ2α. **quo**: Η παραπάνω απρόθετη αφαιρετική δηλώνει τον χρόνο και συγκεκριμένα ύστερα από πόσο χρόνο έγινε κάτι.

Για να δηλώνει πόση διάρκεια είχε η πράξη θα πρέπει η αναφορική αντωνυμία να μετατραπεί σε αιτιατική: **quod**²

[Η δήλωση της αφαιρετικής καθώς και η μετάτροπή της βαθμολογούνται με **δύο** (2) μονάδες, **μία** (1) για κάθε αλλαγή].

Γ2β. **Legatos omnes**:

- **Legatos suos** (κτήση με αυτοπάθεια - η κτητική αντωνυμία λειτουργεί ως επιθετικός προσδιορισμός στη λέξη *legatos* και αναφέρεται νοηματικά στο υποκείμενο του ρηματικού τύπου εξάρτησης)
- **Legatos eius** (κτήση χωρίς αυτοπάθεια - η δεικτική αντωνυμία λειτουργεί ως γενική κτητική στο *legatos* και δεν αναφέρεται στο υποκείμενο του ρηματικού τύπου εξάρτησης)

[Οι αλλαγές είναι **δύο** (2) και σε καθεμιά αντιστοιχεί **μία** (1) μονάδα].

Γ2γ. **Cum civitas bellum gerit, magistratus creantur cum vitae necisque potestate**:

I) Δευτερεύουσα **επιρρηματική χρονική** πρόταση. Εισάγεται με τον **επαναληπτικό σύνδεσμο cum** και εκφέρεται με **οριστική**, γιατί η πράξη της δευτερεύουσας πρότασης ενδιαφέρει μόνο από χρονικής άποψης, σε χρόνο **ενεστώτα** (*gerit*), γιατί δηλώνει **αόριστη επανάληψη στο παρόν**. Συντακτικά λειτουργεί ως **επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο ρήμα της κύριας πρότασης, δηλαδή στο creantur**.

[Η δευτερεύουσα πρόταση βαθμολογείται με **τέσσερις** (4) μονάδες, **μία** (1) μονάδα για το είδος, **μία** (1) μονάδα για την εισαγωγή, **μία** (1) μονάδα για την εκφορά και **μία** (1) μονάδα για τη συντακτική λειτουργία].

II) **Cum civitas bellum gereret, magistratus creabantur cum vitae necisque potestate**.

Σύμφωνα με την ακολουθία των χρόνων δηλώνεται **το σύγχρονο στο παρελθόν**.

[Οι αλλαγές στα ρήματα είναι **δύο** (2) και σε καθεμιά αντιστοιχεί **μία** (1) μονάδα, ενώ η δήλωση της ακολουθίας των χρόνων βαθμολογείται με **μία** (1) μονάδα].

² Επιλέγουμε το ουδέτερο γένος, αφού η αναφορική πρόταση είναι προσδιοριστική στο *bellum*.



Γ2δ.

hiemare:	αντικείμενο στο ρήμα iubet και τελικό απαρέμφατο
frumentum:	αντικείμενο του απαρεμφάτου importare
saepe:	επιρρηματικός προσδιορισμός ποσού στο desiliunt
res:	κατηγορούμενο στο usus (λόγω του ρήματος habetur)
Fiduciam:	αντικείμενο στο ρήμα deponite
patriae (το 2 ^ο του 3 ^{ου} αποσπάσματος):	δοτική προσωπική χαριστική στο consulueritis

[Οι λέξεις που δίνονται είναι έξι (6) και σε καθεμιά αντιστοιχεί 0,5 μονάδας για τη συντακτική της λειτουργία και 0,5 μονάδας για τον όρο στον οποίο αναφέρεται].

ΟΕΦΕΕ